

20151915260

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 28 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14 и 33/15), на седницата одржана на 30.10.2015 година, донесе

ПРАВИЛА ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

(1) Со овие Правила за снабдување со електрична енергија (во понатамошниот текст: Правила) се уредуваат општите услови и начинот на снабдување со електрична енергија, како и меѓусебните права, обврски и одговорности на снабдувачите со електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувачи), потрошувачите на електрична енергија (во понатамошниот текст: потрошувачи), операторот на електропреносниот систем и операторите на електродистрибутивните системи, а особено:

- 1) условите, начинот и рокот на склучување на договорот за снабдување со електрична енергија,
- 2) начинот на отчитување, пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната електрична енергија и услугите за користење на електропреносната, односно електродистрибутивната мрежа,
- 3) условите и начинот на обештетување на потрошувачот во случај на намалена испорака или прекин на испораката на електрична енергија,
- 4) потрошувачите на кои не може да им се прекине испораката на електрична енергија и начинот на обезбедување на гаранции за намирување на трошоците за потрошената електрична енергија од страна на овие потрошувачи,
- 5) начинот и постапката за промена на снабдувачот по избор на потрошувачот и правото на потрошувачот да го промени снабдувачот без надомест,
- 6) информациите за квалитетот на испорачаната електрична енергија во согласност со Мрежните правила за пренос и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија,
- 7) квалитетот на услугите што ги обезбедува снабдувачот,
- 8) минималните услови и начин за организациона поставеност и техничка опременост за обезбедување на комуникација со потрошувачите заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот,
- 9) начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот и операторите на соодветните системи заради обезбедување на пропишаниот квалитет на електричната енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите,
- 10) условите и постапката за исклучување на потрошувачите од преносната односно дистрибутивната мрежа на која се приклучени, во случај кога потрошувачите не ги исполнуваат обврските уврдени со закон, пропис и договор,
- 11) начинот, формата и роковите за поднесување на извештаите кои што снабдувачот е должен да ги доставува до Регулаторната комисија за енергетика,

12) неопходните информации што снабдувачите се должни да им ги обезбедат на потрошувачите преку соодветните сметки, како и информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за потрошувачите и

13) заштитата на потрошувачите.

Примена на Правилата за снабдување со електрична енергија

Член 2

(1) Овие Правила се должни да ги применуваат снабдувачите, операторите на соодветните системи и потрошувачите што купуваат електрична енергија од снабдувачите.

(2) Договорот за снабдување со електрична енергија (во понатамошниот текст: договор за снабдување) склучен помеѓу снабдувачот и потрошувачот треба да биде во согласност со Законот за енергетика, други закони и овие Правила.

(3) Кога одделни односи помеѓу потрошувачот и снабдувачот не се уредени со договорот за снабдување или кога одделни одредби од договорот за снабдување не се во согласност со овие Правила, во односите помеѓу снабдувачот и потрошувачот ќе се применуваат соодветните одредби од овие Правила и други закони.

Дефиниции

Член 3

(1) Дефинициите за одделни изрази содржани во Законот за енергетика и соодветните мрежни правила се применуваат и во овие Правила.

(2) Одделни изрази употребени во овие Правила го имаат следното значење:

1) пресметковен период е временски период за кој се однесува пресметката за потрошената електрична енергија и моќност,

2) оператор претставува оператор на системот на кој е приклучен потрошувачот:

- оператор на електропреносниот систем (во понатамошниот текст: ОЕПС), или

- оператор на електродистрибутивниот систем (во понатамошниот текст: ОДС),

3) заедничка потрошувачка е потрошувачка на електрична енергија и моќност наменета за повеќе потрошувачи што се мери преку еден уред,

4) стандардна крива на оптоварување претставува часовни коефициенти за активна моќност на потрошувач или категорија потрошувачи за секој час во текот на 24 часа и се формира врз основа на просечната активна моќност од мерени (историски) и/или пресметковни податоци за типичен работен ден, сабота и недела од одделните годишни времиња на дадено географско подрачје,

5) неоснован прекин се смета прекин кој настанал кога операторот без оправдана причина го запрел вршењето или нередовно ја вршел дејноста пренос, односно дистрибуција на електрична енергија, и

6) индиректен потрошувач е оној потрошувач кој се снабдува со електрична енергија и моќност преку постројките на друг потрошувач.

7) виша сила се сите непредвидливи природни појави, како и настани и околности кои се надвор од влијанието на потрошувачите, снабдувачите и операторите и кои не можеле да ги предвидат и да ги спречат со примена на разумно прифатлив напор.

II. ДОГОВОР ЗА СНАБДУВАЊЕ И ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ПРИСТАП И КОРИСТЕЊЕ НА МРЕЖАТА

II.1 Договор за снабдување

Услови за склучување на договор за снабдување

Член 4

(1) Потрошувачите имаат право слободно да го изберат снабдувачот согласно Законот за енергетика.

(2) Потрошувачите кои ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот на електрична енергија, утврдени во Правилата за пазар на електрична енергија (во понатамошниот текст: Пазарни правила), можат да купуваат електрична енергија и од трговци со електрична енергија.

(3) На потрошувачите кои немаат договор за снабдување, операторот на соодветниот систем ќе им ја прекине испораката на електрична енергија, во согласност со Законот за енергетика под услови и во постапка определени со овие Правила.

(4) По исклучок на ставот (3), операторот на соодветниот систем нема да им ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачите од категоријата домаќинства и мали потрошувачи кои немаат договор за снабдување и ќе ги упати да склучат договор за снабдување со снабдувачот во краен случај.

(5) Во случај на индиректен потрошувач, снабдувачот врши пресметка и фактурирање за испорачаната електрична енергија и моќност врз основа на мерењата извршени од соодветните оператори на мрежата согласно Мрежните правила за пренос односно дистрибуција на електрична енергија.

(6) Во случај на заедничка потрошувачка во колективни згради и трговски центри (заедничко осветлување, скалила, ходници, лифтови, топлотни подстанции, хидрофори и слична потрошувачка за заеднички потреби), снабдувачот склучува договор за снабдување со електрична енергија, врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на правниот субјект назначен како претставник на групата потрошувачи во еден градежен објект, во постапка согласно закон.

(7) Во случаите кога електричната енергија и моќност се испорачува на повеќе потрошувачи, а се мери со еден мерен уред при што е технички невозможно да се оддели мерењето или пак да се утврди сопственикот на објектот, снабдувачот има право да склучи договор за снабдување со електрична енергија, да врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на секој потрошувач одделно врз основа на процентуална распределба на вкупно измерената електрична енергија и моќност, за која претходно ќе се согласат сите потрошувачи. Доколку не е можно да се определи процентуалната распределба, на пример во случаите кога индиректниот потрошувач сака да се снабдува од друг снабдувач, индиректниот потрошувач треба има одделно мерење.

(8) Индиректен потрошувач може да се снабдува со електрична енергија од снабдувач, при што операторот на дистрибутивниот систем на кој е приклучен директниот потрошувач е должен да постави соодветна мерна опрема согласно соодветните мрежни правила за дистрибуција на електрична енергија, како и Правилата за пазар на електрична енергија, на трошок на индиректниот потрошувач. Индиректниот потрошувач е должен да ги покрие и сите трошоци настанати кај операторот на дистрибутивниот систем за раздвојување на мерењето, како и вградување на соодветната мерна опрема.

Информации кои што снабдувачот е должен да му ги обезбеди на потрошувачот

Член 5

(1) Пред склучувањето на договорот, снабдувачот е должен да му ги обезбеди на потрошувачот информациите за условите и начинот на снабдување со електрична енергија, а особено информациите што се однесуваат на:

1) основните елементи и општите услови на договорот за снабдување, или стандарден договор за секој тип потрошувач, начин и постапка за склучување на договор за снабдување, како и општите договорни обврски што произлегуваат од овие Правила,

2) цената за електричната енергија по која снабдувачот би ја продавал електричната енергија, како и тарифите за мрежните услуги според категоријата на приклучното место определена од страна на операторот, начинот на пресметка и наплата, како и начинот и постапката според кои податоците за потрошената и наплатената електрична енергија му стануваат достапни на потрошувачот,

3) поволностите во поглед на цените што му се достапни на потрошувачот и начинот на нивното остварување,

4) параметрите за квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот ,

5) начинот и постапката за промена на снабдувачот;

6) начинот и постапката за доставување на информации до потрошувачите;

7) телефонски броеви, адреса и пристап со средства за јавен превоз до корисничките центри преку средства за електронска комуникација на кои се обезбедува поддршка на потрошувачите;

8) начинот и постапката за решавање и постапување по жалби и претставки од потрошувачите;

9) претставување и застапување на интересите на потрошувачите пред операторите на соодветните системи како и пред органите на управување на снабдувачот.

(2) Информациите од ставот (1) треба да бидат целосни и да се прикажуваат навремено на јасен и недвосмислен начин кој нема да предизвикува забуна кај потрошувачот и нема да го доведе во заблуда при изборот да склучи договор за снабдување, или да го раскине или продолжи постоечкиот договор за снабдување. Снабдувачот е должен информациите од ставот (1), со исклучок на цените за електрична енергија, да ги има постојано објавени на својата веб страница.

Обврски на снабдувачот во договорот за снабдување

Член 6

(1) Во договорот за снабдување со електрична енергија задолжително треба да бидат содржани следниве обврски за снабдувачот:

1) информирање на потрошувачите за намерата да се пристапи кон изменување на договорните услови, како и информирање за правото на потрошувачот да отстапи од договорот врз основа на информацијата за промена на договорните услови,

2) информирање на потрошувачите за секоја промена на крајната цена што ја плаќаат, настаната поради промена на тарифите,

3) прецизно и недвосмислено презентирање на измерените количини на електрична енергија во фактурата, на лесно разбирлив и достапен начин за потрошувачот,

4) изработка на фактури и нивно доставување до потрошувачите,

5) водење и ажурирање на документација во врска со фактурирањето и наплатата на фактурите, или било која друга документација предвидена со овие Правила,

6) обезбедување на достапност на службата заподдршка на потрошувачите со работно време кое што не ги принудува потрошувачите да отсутствуваат од своите работни места заради остварување на своите права во однос на снабдувањето со електрична енергија,

7) пристапност на потрошувачите до службата за заштита и поддршка преку средства за електронска комуникација,

8) постапување по барања, претставки и приговори од потрошувачите,

9) обезбедување на транспарентни информации за цените и тарифите што се применуваат, како и за стандардните услови и начин под кои може да се користат услугите на снабдување со електрична енергија, и

10) обезбедување на избор на повеќе можни начини за плаќање, за кои што треба да бидат прикажани и трошоците на потрошувачот за спроведување на избраниот начин на плаќање.

Нечесни одредби во договорите за снабдување

Член 7

(1) Во договорот за снабдување не смеат да бидат содржани нечесни услови односно одредби со кои се предизвикува значителна нерамнотежа во правата и обврските на договорните страни, на штета на потрошувачите.

(2) Како нечесни одредби во договорот за снабдување ќе се сметаат особено одредбите со кои се овозможува:

1) привремен прекин во снабдувањето или раскинување на договорот за снабдување, доколку потрошувачот сторил повреда на одредбите на некој друг договор склучен со снабдувачот или со друштво поврзано со снабдувачот,

2) одбегнување или ограничување на исполнувањето на договорните услуги, на штета на потрошувачот,

3) наплата на услуги кои снабдувачот ги нуди, а кои не се договорени или побарани од страна на потрошувачот и.

Основни права и обврски на потрошувачот во договорот за снабдување

Член 8

(1) Потрошувачот има право на:

1) промена на снабдувачот, според што е можно поедноставна постапка и без трошоци за потрошувачот;

2) лесно достапни, јасни, целосни и недвосмислени информации, особено за цената и потрошената електрична енергија,

3) разрешување на спорови по едноставни вонсудски постапки што не предизвикуваат неразумни трошоци.

(2) Потрошувачот е должен да се придржува кон обврските утврдени во Законот за енергетика, другите прописи и правила и договорот за снабдување, а особено:

1) навремено и во целост да ги плаќа фактурите издадени од снабдувачот,

2) да не го попречува снабдувањето на други потрошувачи,

3) да не го оштетува или на друг начин да го манипулира броилото и

4) да дозволи пристап на својот имот на овластени лица на операторите и/или на снабдувачот заради остварување на нивните права и обврски утврдени со Законот за енергетика, мрежните правила и овие Правила.

Општи услови на договорот за снабдување

Член 9

(1) Снабдувачот е должен договорите за снабдување да ги изготвува врз основа на општите услови за снабдување, а кои особено треба да содржат:

- 1) податоци за договорните страни,
  - 2) предмет на договорот,
  - 3) услугите што ги обезбедува снабдувачот и начин на нивно користење од страна на потрошувачот,
  - 4) количина и динамика на испораката на електрична енергија,
  - 5) датум и време на отпочнување на снабдувањето,
  - 6) список на мерни места, дадени како прилог на договорот, како и начинот на измена на списокот без притоа да се менува договорот,
  - 7) адреса за доставување на фактурите,
  - 8) услови на плаќање,
  - 9) цена за електричната енергија,
  - 10) начин, рокови и постапка за меѓусебно информирање за состојби и настани, како и промени кај договорните страни, кои што влијаат врз исполнувањето на договорните обврски,
  - 11) промени во начинот на исполнување на договорните обврски кои што не влијаат врз важењето на договорот (промена на начин на плаќање, промена на адреса за доставување на фактури, промена на бројот и местоположбата на мерните места), како и начинот, роковите и постапката за доставување на известувањата за промените,
  - 12) времетраење на договорот, како и начин и услови за раскинување, или обновување на постојниот договор,
  - 13) начин на постапување со приговорите на потрошувачите кој што треба да биде во интерес на потрошувачите и кој што треба да биде транспарентен, едноставен и да не предизвикува прекумерни трошоци за потрошувачот,
  - 14) начин и постапка за решавање на спорови, која што треба да биде спроведена чесно и без одлагања, како и начин и постапка за надоместување на штетите и/или компензација на потрошувачите и
  - 15) казнена камата.
- (2) Снабдувачот е должен општите услови за снабдување од ставот (1) да ги објави на својата веб страница.
- (3) Снабдувачот е должен да ги извести постојните потрошувачи за измените на општите услови од ставот (1) и да им понуди склучување на нов договор со изменетите услови.

II.2 Престанување на договорот за снабдување

Член 10

(1) Кога со договорот за снабдување е предвидено дека ќе престане со истекот на времето за кое е склучен, снабдувачот е должен да го извести потрошувачот за тоа најмалку 60 дена пред денот на престанувањето на договорот.

(2) Во известувањето од ставот (1), снабдувачот е должен да му укаже на потрошувачот на:

- 1) датумот и часот на престанување на снабдувањето со електрична енергија и последиците од престанувањето на договорот,

2) износот на заостанатите неисплатени обврски на потрошувачот настанати од договорот за снабдување и можноста за нивно плаќање до и по моментот на престанувањето на договорот,

3) можноста за склучување на нов договор и начинот и постапката за склучување на новиот договор, како и поволностите на потрошувачот од склучувањето на нов договор,

4) можноста за снабдување од снабдувач во краен случај, ако потрошувачот спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, ако потрошувачот не искажал намера да го продолжи договорот со постојниот снабдувач ниту да склучи договор со нов снабдувач,

5) можноста за престанување на испораката ако потрошувачот кој не спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, не склучи нов договор со постојниот снабдувач ниту склучи договор со нов снабдувач, и

6) начинот, постапката и роковите за произнесување на потрошувачот во врска со престанувањето на договорот и склучување на нов договор.

(3) Со договорот за снабдување може да се предвиди дека во случај кога потрошувачот во рок од 45 дена пред истекот на договорот не се произнесе дека има намера да го прекине договорот или да склучи нов договор, а снабдувачот не го прекинал снабдувањето, ќе се смета дека договорот продолжил да се применува се до негово раскинување по барање на потрошувачот, за ист период за кој што бил склучен договорот чие што важење престанало.

(4) Ако со договорот за снабдување не е предвидена постапката од ставот (3), а потрошувачот не го продолжил договорот за снабдување и не го известил снабдувачот дека склучил договор со друг снабдувач, постојниот снабдувач е должен за тоа да го извести операторот на соодветниот систем.

(5) Ако потрошувачот од ставот (4) спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, операторот ќе побара од снабдувачот во краен случај да го снабдува потрошувачот.

Член 11

(1) Договорот за снабдување на правно лице престанува во случај на ликвидација на потрошувачот.

(2) Во случаите од ставот (1), снабдувачот ќе го раскине договорот за снабдување ако добие писмено известување од операторот дека сите места на испорака од кои потрошувачот бил снабдуван се исклучени од мрежата.

(3) По раскинувањето на договорот за снабдување, снабдувачот ќе побара од операторот да изврши отчитување на броилото, ќе му ја достави фактурата на потрошувачот и ќе му определи рок за плаќање.

(4) Потрошувачот – правно лице е должен без одлагање да го извести снабдувачот кога врз него е отворена постапка за стечај или ликвидација.

(5) Снабдувачот ќе ги оствари своите права и обврски од договорот за снабдување во согласност со прописите со кои се уредува стечајот, односно ликвидацијата на правното лице.

Член 12

(1) Во случај на смрт на потрошувач – физичко лице, неговите законски наследници се должни во рок од 15 дена од настанатата смрт за тоа да го известат снабдувачот и да побараат:

1) договорот за снабдување да престане, или

2) обврските од договорот да ги преземе некој од законските наследници до завршувањето на оставинската постапка, при што по правосилноста на оставинското решение, наследникот ќе го извести снабдувачот за продолжување или за престанување на договорот.

(2) Ако снабдувачот на друг начин дознае за настанатата смрт на потрошувачот, ќе ги извести законските наследници за постоењето на договорот за снабдување, за можноста за раскинување на договорот или за негово преземање од страна на некој од законските наследници, како и за достасаните неплатени обврски по тој договор.

(3) Ако законските наследници на потрошувачот не го известат снабдувачот за настанатата смрт, или ако снабдувачот на друг начин не дознае за настанатата смрт, а снабдувачот не го прекинал снабдувањето со електрична енергија, ќе се смета дека договорот за снабдување не е раскинат, сè до неговото раскинување во согласност со одредбите од овие Правила, а обврските на потрошувачот од договорот за снабдување и договорот за користење на дистрибутивната мрежа ги преземаат законските наследници на потрошувачот.

Член 13

(1) Договорот за снабдување престанува во случај на одземање на лиценцата, стечај или ликвидација на снабдувачот.

(2) Снабдувачот е должен, во писмена форма, да го извести секој свој потрошувач за отварањето на постапка за стечај односно за ликвидација, како и за отпочнување на постапката за одземање на лиценцата од страна на Регулаторната комисија за енергетика. Во известувањето снабдувачот е должен на потрошувачот да му укаже на можноста:

1) веднаш да побара раскинување на договорот за снабдување, или

2) да биде снабдуван до завршувањето на постапката за стечај или ликвидација, односно постапката за одземање на лиценцата.

(3) Во известувањето од ставот (1) снабдувачот задолжително ќе му укаже на потрошувачот на можноста да биде снабдуван од снабдувачот во краен случај, доколку потрошувачот ги исполнува пропишаните услови.

Член 14

(1) Потрошувачот може да побара раскинување на договорот за снабдување пред истекот на времето за кое е склучен, со доставување на писмено барање до снабдувачот на образец чија што форма и содржина ја определува снабдувачот, а кој што треба постојано да биде објавен на веб страницата на снабдувачот или да биде на друг погоден начин постојано достапен до потрошувачот во деловните простории на снабдувачот.

(2) Барањето за раскинување на договорот се доставува најдоцна 45 дена пред денот на кој потрошувачот бара договорот да биде раскинат, доколку со договорот за снабдување не е поинаку договорено.

(3) Снабдувачот е должен во рок од пет работни дена од приемот на барањето од ставот (1) да го извести потрошувачот за прифаќањето на барањето.

(4) По раскинувањето на договорот со потрошувачот, снабдувачот е должен, врз основа на отчитување на броилото за електрична енергија, на потрошувачот да му достави фактура за потрошената електрична енергија до денот на исклучување од мрежата или до денот на отпочнување на снабдување од нов снабдувач, како и сите парични обврски што произлегуваат од договорот за снабдување.

Член 15

(1) Снабдувачот може да го раскине договорот за снабдување поради неисполнување на договорните обврски на потрошувачот.

(2) Снабдувачот е должен писмено да го извести потрошувачот за намерата за раскинување на договорот за снабдување.

(3) Во известувањето од став (2) снабдувачот е должен:

1) да ги образложи причините за раскинувањето на договорот,

2) да ги наведе мерките и дејствијата што треба да ги преземе потрошувачот за да не дојде до раскинување на договорот и да му определи период за нивно преземање не покус од 15 дена,

3) да му понуди стручна помош за преземање на мерките од точката 2),

4) да му ги образложи на потрошувачот последиците од раскинувањето на договорот, како и можностите за снабдување од друг снабдувач и

5) да му го определи периодот по раскинувањето на договорот до кој ќе го снабдува, а кој што не може да биде покус од крајниот рок за завршување на постапката за промена на снабдувач утврден со овие Правила.

(4) Потрошувачот е должен да го плати износот за електрична енергија потрошена во периодот од ставот (3) точка 5).

Посебни случаи на одговорност заради неисполнување на договорните обврски

Член 16

(1) Ќе се смета дека договорната страна која не успеала да исполни една или повеќе од своите договорни обврски нема да биде одговорна за неисполнувањето, доколку:

1) причината за неисполнувањето се настани и состојби кои што во моментот на настанувањето биле надвор од нејзина контрола,

2) настаните и состојбите што ја попречиле да ги исполни своите договорни обврски не можеле да бидат предвидени, и

3) со примена на разумно прифатлив напор, не можела да ги избегне или да ги надмине последиците од настаните и состојбите што ја попречиле да ги исполни своите договорни обврски.

(2) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување, договорната страна која не ја исполнила својата обврска може да побара да биде ослободена од одговорност за неисполнувањето од став (1), доколку неисполнувањето било причинето од:

1) елементарни непогоди од поголем обем и интензитет, како што се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, суши, вулкански ерупции, оркански ветришта, снежни наноси, поројни дождови, оштетувања или разурнувања предизвикани од удар на гром, епидемии и слични природни настани,

2) пожари или експлозии што предизвикале оштетувања или разурнувања на опрема, машини и/или инсталации, како и на разурнување или блокирање на енергетската, телекомуникационата или сообраќајната инфраструктура,

3) војна или воена состојба, вонредна состојба прогласена во согласност со закон, сеопфатна воена мобилизација, инвазија, вооружен судир или сериозна закана од него (вклучително и непријателски напад или блокада), непријателства и сл.,

4) граѓанска војна, бунт, востание, револуција, воен или државен удар, терористички дејствија, саботажи, граѓански немири, масовни насилства, граѓанска непослушност и сл.,

5) дејствија на државни органи, без оглед дали се или не се преземени во согласност со закон, барање за усогласување со закон или друг пропис, со кои се наложува национализација на претпријатието или одземање на имотот на договорната страна, прекин на работењето, експропријација и сл. и

6) прекини на работа, штрајкови, бојкот или окупација на постројките од страна на вработените, прогласување на енергетска кризна состојба во согласност со Законот за енергетика и сл.

(3) Кога неисполнувањето на договорните обврски е причинето од трета страна која била ангажирана од договорната страна за извршување на одделни обврски од договорот во нејзино име и за нејзина сметка, ќе се смета дека договорната страна не е одговорна само ако се исполнети условите од ставовите (1) и (2) или ако барањата за одговорност се однесуваат и на третата страна.

(4) Договорната страна која докажала дека не била во состојба да ги исполни договорните обврски поради настанување на една или повеќе од причините наведени во став (2):

1) е должна да ги преземе сите разумни мерки за да ги ограничи или намали последиците од настаните или состојбите на чие што постоење се повикала за да биде ослободена од одговорноста заради неисполнување на договорните обврски и да ја извести без одлагање другата договорна страна за престанувањето на настаните или состојбите што ја предизвикале нејзината неспособност да ги исполни договорните обврски,

2) ќе биде ослободена од одговорноста за неисполнување на своите обврски за целото времетраење на настаните или состојбите ако за тоа ја известила другата договорна страна без одлагање, а ако известувањето го доставила со задоцнување ќе се смета дека не е одговорна за неисполнувањето на обврските од моментот кога другата договорна страна го примила известувањето.

Промена на сопственост или промена на право на користење на објект

Член 17

(1) Ако сопственик на објект, кој има договор за снабдување, го пренесе правото на сопственост на објектот врз друго лице го известува снабдувачот за промената и му доставува доказ за упис на промената на сопственоста во катастарот на недвижности.

(2) Новиот сопственик и снабдувачот се должни до операторот на системот да достават изјава со која го известуваат операторот дека снабдувањето на објектот продолжува преку снабдувачот на новиот сопственик.

(3) Обврските на стариот сопственик кон снабдувачот завршуваат на денот на извршување на мерењето.

(4) Доколку новиот сопственик и неговиот снабдувач не достават изјава од ставот (2), операторот има право да го исклучи објектот од соодветната мрежа.

(5) Одредбите од ставовите од (1) до (4) соодветно се применуваат и во случај на промена на правото на користење на објект.

Општи услови за пристап и користење на мрежата

Член 18

(1) Потрошувачите се должни да ги почитуваат општите условите за пристап и користење на мрежата.

Начин и услови за испорака на електрична енергија

Член 19

(1) Операторот на системот ќе доставува електрична енергија и моќност до потрошувачот, доколку:

1) е приклучен на соодветниот систем согласно закон и соодветните мрежни правила,

2) има склучено Договор за снабдување со електрична енергија со снабдувач или со трговец.

(2) Операторот на системот испорачува електрична енергија до потрошувачот согласно количините и динамиките утврдени во збирните номинации од снабдувачот/трговецот, во рамки на одобрената максимална едновремена моќност, за секое мерно место на кое се снабдува потрошувачот.

(3) Операторот на системот е одговорен за квалитетот на електричната енергија која се испорачува преку системот кој е во негова сопственост.

III. ПРОМЕНА НА СНАБДУВАЧОТ

Член 20

(1) Потрошувачот кој одлучил да го промени својот снабдувач, има право да започне постапка за промена на снабдувачот кај операторот на соодветниот систем, преку нов снабдувач.

(2) Постапката за промена на снабдувач се спроведува поодделно за секое мерно место на потрошувачот.

(3) По исклучок од ставот (2), постапката за промена на снабдувач може истовремено да се спроведува и за повеќе мерни места на потрошувачот, при што во Барањето за промена на снабдувач, новиот снабдувач е должен посебно да ги наведе сите мерни места добиени од потрошувачот.

(4) Комуникацијата и размената на сите документи, податоци и информации меѓу операторот на соодветниот систем, новиот снабдувач и стариот снабдувач се врши по електронски пат, во согласност со протоколот за размена на податоци и информации помеѓу операторот на системот и снабдувачите.

Член 21

(1) Потрошувачот на електрична енергија кој одлучил да го промени својот снабдувач, поднесува до новиот снабдувач изјава со која недвосмислено потврдува дека бара да биде снабдуван од новиот снабдувач и дека е запознаен со условите за снабдување што ќе бидат содржани во договорот за снабдување.

(2) Во изјавата потрошувачот го наведува и датумот од кога сака да започне снабдувањето од новиот снабдувач. Датумот на промена на снабдувач може да започне на првиот ден во календарски месец, при што барањето што новиот снабдувач го доставува до операторот на соодветниот систем се поднесува најдоцна 23 работни дена пред датумот на промена на снабдувачот, но не може да биде подолг од 60 дена.

(3) Кон изјавата потрошувачот е должен да приложи копија од фактура за користење на соодветниот систем или копија од фактура за снабдување со електрична енергија од снабдувачот во краен случај.

(4) Новиот снабдувач има право да побара и дополнителни докази заради утврдување на идентитетот на потрошувачот и/или историски податоци за реализираната потрошувачка.

(5) Новиот снабдувач е должен да му укаже стручна помош на потрошувачот околу составувањето на изјавата, како и на својата веб страница или на друг начин да го објави упатството за составување на изјавата, како и образецот на полномошното од членот 22 став, (1), точка 2).

(6) Потрошувачот може во било кој момент по започнување на постапката за промена на снабдувач, но не после денот на важноста на договорот со новиот снабдувач, да се откаже од барањето за снабдување и да го откаже полномошното дадено според член 22 став, (1), точка 2).

(7) Новиот снабдувач и потрошувачот можат да се договорат новиот снабдувач да ги преземе неисполнетите обврски на потрошувачот кон постојниот снабдувач, а потрошувачот и новиот снабдувач ќе се договорат за начинот на надоместување на преземените обврски. Новиот и постојниот снабдувач ќе склучат договор за начинот и роковите во кои што на постојниот снабдувач ќе му бидат исплатени обврските од потрошувачот.

(8) Доколку со договорот од ставот (7) не се опфатени обврските на потрошувачот кон постојниот снабдувач настанати по поднесувањето на изјавата од ставот (1), или не е постигнат ваков договор, постојниот снабдувач ќе му издаде фактура на потрошувачот за снабдување со електрична енергија до датумот и времето на отчитувањето определен со членот 25, став (4).

(9) Ако потрошувачот има неизмирени обврски кон постојниот снабдувач и не е постигнат договор од ставот (7), постојниот снабдувач може да ги оствари своите побарувања пред надлежниот суд.

Член 22

(1) Ако новиот снабдувач одлучи да го снабдува потрошувачот, должен е во рок од еден работен ден по приемот на изјавата:

1) да го извести потрошувачот дали е согласен да го снабдува со електрична енергија,

2) да побара од потрошувачот во рок од еден (1) работен ден да му даде полномошно во негово име да ги преземе следниве дејствија:

- да поднесе до операторот на соодветниот систем барање за промена на снабдувач на мерните места наведени во барањето од потрошувачот,

- да прибави од операторот на соодветниот систем историски податоци за потрошувачката на електрична енергија и фактурирана ангажирана едновремена врвна моќност за последните 3 месеци, како и за неплатените обврски кон операторите на мрежите, доколку не е применета можноста од членот 36, став (5),

- да го раскине договорот за снабдување со постојниот снабдувач.

(2) За преземањето на дејствијата од новиот снабдувач не смее да му побара никаков надоместок на потрошувачот, ниту пак да побара од него да се откаже од правото за откажување на промената од член 21 став (6).

(3) За доставувањето на податоците од ставот (1) операторите не смеат на новиот снабдувач да му наплатат надоместок.

(4) Доколку, новиот снабдувач во постапката за промена на снабдувач дојде до сознанија дека податоците и информациите што ги доставил потрошувачот се неточни или го довел во заблуда, има право да одлучи да не го снабдува потрошувачот и да ја прекине постапката.

(5) Ако новиот снабдувач одбие да го снабдува потрошувачот, должен е за одбивањето да го извести во писмена форма, при што не е обврзан да ги наведе причините за одбивањето.

Постапување на операторот на соодветниот систем по барањето за промена на снабдувачот

Член 23

(1) Новиот снабдувач ќе достави барање до операторот на соодветниот систем за промена на снабдувачот на местата на испорака на електрична енергија наведени во барањето од потрошувачот во рок од три работни дена од добивањето на полномошното од членот 22 и истовремено кон барањето до операторот ги доставува податоците за потрошувачот и податоците за мерните места и за местата на испорака на електрична енергија, и тоа:

1) име на потрошувачот;

2) адреса и локација на мерните места на потрошувачот;

3) уникатен идентификациски код на мерните места на потрошувачот.

(2) Ако операторот на соодветниот систем утврди дека не постојат пречки за промена на снабдувачот, во рок од најмногу седум работни дена до новиот и постојниот снабдувач ќе достави известување за одобрување на промената, кое особено треба да содржи податоци за:

1) име на потрошувачот, адреса и локација на местата на испорака и точката на мерење на испорачаната електрична енергија,

2) историски податоци за вкупните количини на преземена енергија и ангажирана едновремена моќност по месеци за претходните 12 месеци за секое мерно место одделно,

3) крива на оптоварување за секое мерно место одделно.

(3) Кривата на оптоварување од ставот (2) претставува:

1) крива на просечни часовни оптоварувања за последните 3 месеци за мерните места на потрошувачот кои се опремени со броила со можност за часовно и далечинско отчитување, или

2) тип на стандардна крива на оптоварување на која припаѓаат мерните места на потрошувачот, за мерните места кои не се опремени со броила со можност за часовно и далечинско отчитување.

Одбивање на промената од страна на операторот

Член 24

(1) Операторот ќе го одбие барањето од членот 23, став (1), во рок усогласен со рокот од членот 23, став (2), и за тоа ќе ги извести постојниот и новиот снабдувач, а новиот снабдувач за тоа ќе го извести потрошувачот, ако утврди дека:

1) не постои совпаѓање на податоците за мерното место на потрошувачот,

2) нема доволно податоци за идентификација на потрошувачот (име, адреса, даночен број),

3) потрошувачот се снабдува преку друг потрошувач,

4) за мерното место е веќе започната друга соодветна постапка (промена на снабдувач, промена на сопственост или промена на право на користење на објект и сл) за што операторот поседува соодветен доказ.

(2) Со известувањето од ставот (1) ќе се смета дека постапката за промена на снабдувач е прекината. За случаите од точка 1) од ставот (1) ќе се прекине постапката за промена само за мерното место за кои не постои совпаѓање.

(3) Ако операторот утврди дека потрошувачот има неплатени обврски за користење на мрежата чија доспеаност е пред денот на поднесување на барањето од новиот снабдувач до операторот, операторот ќе го извести потрошувачот преку новиот снабдувач за неплатените обврски.

(4) Потрошувачот е должен да ги плати доспеаните побарувања од ставот (3) во рок од седум работни дена од денот на добивање на известувањето од ставот (3).

Отпочнување на снабдувањето од страна на новиот снабдувач

Член 25

(1) Во рок од три работни дена по приемот на известувањето од член 23, став (2), новиот снабдувач е должен во име и за сметка на потрошувачот да го раскине договорот за снабдување со постојниот снабдувач и да го повика потрошувачот, во рок од три работни дена, да го склучи договорот за снабдување.

(2) Договорот за снабдување со новиот снабдувач не може да биде склучен, или да отпочне да произведува правно дејство сè додека не биде раскинат договорот за снабдување со постојниот снабдувач, при што постојниот снабдувач нема неразумно да го одолговлекува.

(3) Со датумот и времето на отпочнување на примената на договорот за снабдување со новиот снабдувач, престанува обврската на постојниот снабдувач да го снабдува потрошувачот.

(4) Операторот на соодветниот систем е должен да ја утврди состојбата на мерните уреди на потрошувачот, со датумот и времето на отпочнување со снабдувањето определени со ставот (3), во согласност со овие Правила.

IV. ОТЧИТУВАЊЕ, ПРЕСМЕТКА, ФАКТУРИРАЊЕ И НАПЛАТА ЗА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Отчитување на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електропреносната мрежа

Член 26

(1) ОЕПС го врши отчитувањето на мерните уреди за потрошувачите приклучени на електропреносната мрежа на начин утврден со мрежните правила за пренос на електрична енергија и правилата за пазар на електрична енергија.

(2) ОЕПС е должен, на барање на потрошувачот, без надоместок, да му достави историски податоци за потрошувачката за период од една година, сметајќи од денот на поднесувањето на барањето.

(3) Доколку потрошувачот бара историски податоци за период подолг од периодот од ставот (2), ОЕПС може да наплати надоместок, според цени објавени на неговата веб-страница, а претходно одобрени од РКЕ.

Отчитување на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електродистрибутивната мрежа

Член 27

(1) Отчитувањето на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електродистрибутивната мрежа го врши ОДС на начин уреден со мрежните правила за дистрибуција.

(2) Потрошувачот или неговиот снабдувач се должни да му ги достават на ОДС податоците за пресметковните мерни места каде се мери испораката на електричната енергија, за што треба да пополни образец – листа на мерни места, претходно изготвен од страна на ОДС.

(3) Ако потрошувачот или неговиот снабдувач побара испорака и мерење на електрична енергија преку нови мерни места кои не се вклучени во листата на мерни места од ставот (2), потрошувачот или неговиот снабдувач се должни да достават нова листа на мерни места до ОДС, која ги содржи новите мерни места.

(4) Отчитувањето на мерните уреди го вршат овластени лица на ОДС.

(5) Овластените лица од ставот (4) треба да поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на ОДС, која се должни да ја покажат пред отпочнувањето на отчитувањето.

(6) За потрошувачите приклучени на низок напон без вграден мерен уред за регистрирање на врвната активна моќност, ОДС е должен да изврши отчитување на мерните уреди најмалку еднаш во текот на календарската година, додека за останатите категории на приклучоци утврдени во Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија отчитувањето се врши на почетокот на секој календарски месец.

(7) По исклучок од ставот (6), отчитувањето на мерните уреди може да се врши и повеќе пати во текот на пресметковниот период кога е тоа потребно заради промена на тарифата за дистрибуција на електрична енергија или кога потрошувачот доставил приговор на фактурата.

(8) Во случај кога периодот на отчитување не се совпаѓа со пресметковниот период, ОДС е должен да изврши сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период. Доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди кои се однесуваат за периодот на отчитување и вредностите кои се резултат од отчитувањето на мерните уреди, ОДС е должен да изврши порамнување така што разликата ќе ја пренесе во наредните пресметковни периоди.

(9) Начинот и критериумите за сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период и порамнување на разликите во наредните пресметковни периоди ги утврдува ОДС, согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(10) ОДС е должен, на барање на потрошувачот, без надоместок, да му достави историски податоци за потрошувачката за период од една година, сметајќи од денот на поднесувањето на барањето.

(11) Доколку потрошувачот бара историски податоци за период подолг од периодот од ставот (10), ОДС може да наплати надоместок според цени објавени на неговата веб-страница, претходно одобрени од РКЕ.

Постапување во случај на неотчитување на мерните уреди

Член 28

(1) Ако операторот на соодветниот систем, од било која оправдана причина, не успеал да изврши отчитување на мерниот уред во предвидениот термин, пресметката на потрошената електрична енергија за тековниот пресметковен период ќе се изврши збирно со пресметката за потрошената електрична енергија во наредниот пресметковен период, под услов во меѓувреме да не дошло до промена на цените за електричната енергија.

(2) Во случаите од ставот (1), операторот има право да изврши проценка на потрошувачката и проценката да ја достави до снабдувачот.

(3) Точната пресметка и соодветното порамнување во случаите од ставот (1) ќе се изврши кога ќе се создадат услови за отчитување на броилото.

Отчитување на мерниот уред од страна на потрошувач приклучен на електродистрибутивната мрежа

Член 29

(1) ОДС може да ги прифати податоците од самоотчитувањето на мерните уреди од страна на потрошувачот за пресметковниот период во кој ОДС не извршил отчитување.

Постапување во случај на промена на тарифите за користење на мрежата

Член 30

(1) Снабдувачот, врз основа на овластување од операторот на соодветниот систем, е должен да им ги фактурира на своите потрошувачи и надоместоците за користење на електропреносната и електродистрибутивната мрежа, согласно регулираните тарифи за пресметковните елементи кои се одобрени и објавени од Регулаторната комисија за енергетика.

(2) Доколку снабдувачот ги наплаќа надоместоците од ставот (1), тој е должен во сметките за електрична енергија да ги извести потрошувачите за промената на тарифите.

(3) Ако во периодот помеѓу две отчитувања дошло до промена на тарифите за користење на преносната, односно дистрибутивната мрежа, пресметката ќе се изврши со примена на старите тарифи на количините потрошени до денот на промената и со примена на новите тарифи на количините потрошени по промената. Во случите кога мерните уреди не се отчитани, пресметката се врши во согласност со постапката која се применува при неотчитување на мерен уред.

Доставување на фактурата

Член 31

(1) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување, снабдувачот е должен фактурата за електрична енергија да ја достави до потрошувачот во рок не подолг од 10 дена од денот на приемот на податоците од мерните уреди добиени од операторот на соодветниот систем.

(2) Потрошувачот ќе го извести снабдувачот, на начин и во рок предвиден со договорот, за начинот на доставување на фактурите, како и за секоја промена на адресата на која се доставуваат фактурите.

(3) Фактурата што се доставува по електронска пошта треба да биде изготвена така што ќе биде оневозможено менување на нејзината содржина.

(4) Ако потрошувачот не ја добие фактурата до 20. ден од месецот од истекот на пресметковниот период е должен да го извести снабдувачот на начин уреден во договорот за снабдување и да побара повторно доставување на фактурата.

(5) Снабдувачот е должен да ја достави фактурата од став (4) на потрошувачот во рок од два дена по приемот на барањето.

Информации содржани во фактурата

Член 32

(1) Фактурата за потрошената електрична енергија треба да биде јасна, транспарентна, читлива и разбирлива и особено треба да содржи:

1) податоци за снабдувачот, и тоа име и седиште на снабдувачот, начин и време за контакти со одговорните служби на снабдувачот каде што потрошувачот може да поставува прашања и да укажува на проблематичните елементи во фактурата, доцнењето во приемот на фактурата, како и на своите можни потешкотии во врска со плаќањето на фактурата,

2) податоци за потрошувачот, и тоа адреса на која што се доставува фактурата и адреса на која што се врши снабдувањето, односно во која се врши снабдувањето (доколку е различна од адресата на која што се доставува фактурата,

3) референтен број на фактурата,

4) дата на пресметувањето и рок до кој треба да се плати фактурата,

5) состојба на броилото на почетокот и на крајот на пресметковниот период, како и датумот на последното отчитување за секој мерен уред одделно,

6) периодот во кој била потрошена количината на електрична енергија која што е прикажана во фактурата,

7) потрошена активна електрична енергија, цена и надоместок,

8) тарифа за користење на преносната мрежа и надоместок, доколку е тоа обврска на снабдувачот,

9) тарифа за користење на дистрибутивната мрежа и надоместок, доколку е тоа обврска на снабдувачот,

10) тарифа за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија и надоместок,

11) процентот на учество на електрична енергија од повластени производители и просечната цена за набавка на електрична енергија од повластени производители за последните шест месеци,

12) данок на додадена вредност, пресметан и искажан за сите надоместоци одделно,

13) контакт адреса за пријавување на дефекти, прекини и некавалитетна испорака на електрична енергија,

14) јасно видлива опомена за достасани неплатени фактури, од претходните пресметковни периоди со наведување на нивниот референтен број, датум на достасаност и вкупен износ со пресметана казнена камата до денот на изготвување на фактурата и начин на нивно плаќање и

15) назив и податоци за контакт со операторот на соодветната мрежа на која што е приклучен потрошувачот.

(2) Снабдувачот со секоја издадена фактура до потрошувачот треба да му доставува во електронска форма список на сите мерни места преку кој го снабдува во кои се содржани адресата на мерното место и категоријата на мерното место.

Член 33

(1) Снабдувачот е должен најмалку два пати годишно во фактурата, или на друг начин уреден со договорот, да го информира потрошувачот и за:

1) количините на електрична енергија која што ја набавувал снабдувачот во претходната година, според изворите од кои е произведена,

2) споредбата, по можност прикажана графички, на потрошената електрична енергија со електричната енергија потрошена во истиот период од претходната година,

3) споредбата на потрошената електрична енергија од потрошувачот со нормализираните вредности на потрошена електрична енергија од референтен потрошувач, во согласност со стандардната дневна крива на оптоварување, од истата категорија на потрошувачи и

4) податоци за контакт со организации за заштита на потрошувачите, органи и институции во областа на енергетиката, каде што потрошувачот може да добие информации за мерки за енергетска ефикасност и заштеда на електричната енергија.

(2) Во случаите од ставот (1) точка 1) доколку електричната енергија е набавена од берза на електрична енергија или надвор од границите на Република Македонија, можат да се користат агрегирани податоци добиени од берзата односно добавувачот надвор од границите на Република Македонија.

Рок за плаќање на фактурата

Член 34

(1) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување, потрошувачот е должен да ја плати фактурата за потрошената електрична енергија во рок од 20 дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(2) Нема да се смета дека потрошувачот доцни со плаќањето во случај кога не ја примил фактурата, а за тоа го известил снабдувачот во рок предвиден во членот 31 став (4).

(3) Плаќањето на достасаната фактура не го ослободува потрошувачот од обврската за плаќање на неплатените фактури од претходните пресметковни периоди, вклучително и казнена камата утврдена со закон или со договорот за снабдување.

Начин на плаќање на фактурата

Член 35

(1) Снабдувачот е должен на потрошувачите да им овозможи повеќе од еден начин за плаќање на фактурата, кои што се во согласност со законски дозволените начини на плаќање и нема да предизвикуваат дополнителен товар за потрошувачот.

(2) Пред склучувањето на договорот за снабдување, снабдувачот е должен на потрошувачот да му даде прецизни и недвосмилени информации за предностите и недостатоците на секој од понудените начини на плаќање и во зависност од интересите на потрошувачот, да му го предложи најповолниот од понудените начини на плаќање.

Пресметка и фактурирање за испорачаните мрежни услуги

Член 36

(1) Потрошувачот е должен да ги плати надоместоците за користење на преносната и дистрибутивната мрежа.

(2) ОЕПС им го фактурира надоместокот за користење на мрежата според објавената тарифа на:

1) потрошувачите директно приклучени на електропреносната мрежа кои што самостојно настапуваат на пазарот на електрична енергија,

2) снабдувачите или трговците, кои ги снабдуваат потрошувачите директно приклучени на електропреносната мрежа кои што не настапуваат самостојно на пазарот на електрична енергија и

3) операторите на електродистрибутивните системи за потрошувачите приклучени на електродистрибутивните мрежи.

(3) ОДС им го фактурира надоместокот за користење на електродистрибутивната мрежа според објавените тарифи на потрошувачите приклучени на таа мрежа, како и надоместокот за користење на електропреносната мрежа по извршено отчитување или проценка на количините на испорачана електрична енергија од страна на ОДС за определен пресметковен период.

(4) Надоместокот за користење на дистрибутивниот систем се утврдува со примена на тарифите за пресметковните елементи за секое мерно место на потрошувачот, во согласност со Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија.

(5) По исклучок на ставот (3), доколку снабдувачот склучил договор со соодветниот оператор на дистрибутивен систем за плаќање на надоместоците за користење на мрежата, ОДС ја доставува фактурата до снабдувачот.

(6) Операторот е должен да ја достави фактурата за испорачаните мрежни услуги до потрошувачот најдоцна во рок од 15 (петнаесет) дена од денот на завршување на пресметковниот период.

(7) Фактурите за испорачаните мрежни услуги се доставуваат по електронски пат, а потрошувачот може да побара достава на фактурите за испорачана електрична енергија и во писмена форма.

(8) Потрошувачот е должен да ја плати фактурата за испорачаните мрежни услуги во рок од 20 (дваесет) дена од денот на завршување на пресметковниот период. Во случај на доцнење во плаќањето на фактурите од страна на потрошувачот, операторот има право да пресмета законска казнена камата и да ја фактурира со следната фактура.

(9) Потрошувачот кој не добил фактура, е должен од операторот да побара копија од фактурата за испорачаните мрежни услуги. Операторот има право да врши исправка на пресметките за надоместокот за користење за испорачаните мрежни услуги во случај на

грешки во отчитувањето на мерните уреди или во случај на дефект на мерните уреди, во согласност со овие Правила. Операторот има право да ја прекине испораката на електрична енергија во случај на неплаќање на фактурите за користење на соодветниот систем, како и во други случаи согласно соодветните мрежни правила и овие Правила.

Обезбедување за плаќање за мрежни услуги

Член 37

(1) Потрошувачот е должен, доколку не го платил надоместокот за користење на соодветниот систем за последниот месец, во рок од 15 дена по истекот на рокот за плаќање да достави на операторот соодветен инструмент за обезбедување на плаќање на обврските со износ од претходно неплатената фактура како и да го подмири направениот долг.

(2) Инструментот за обезбедување на плаќање од став (1) од овој член треба да биде во форма на депозит или банкарска гаранција. Операторот може да одлучи да прифати инструмент за обезбедување на плаќањето во форма на залог, хипотека, нотарски заверена меница со извршна клаузула или задолжница.

(3) Доколку операторот утврди дека доставениот инструмент за обезбедување на плаќање не е доволен или соодветен, има право да побара дополнителен или нов инструмент за обезбедување на плаќање од потрошувачот.

(4) Доколку потрошувачот не достави инструмент за обезбедување на плаќање во согласност со став (1) и (3) од овој член, операторот има право да ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачот.

(5) Доколку доставениот инструмент за обезбедување на плаќањето се активира, потрошувачот е должен да достави нов инструмент за обезбедување на плаќање согласно ставовите (1), (2) и (3).

Приговори на пресметката

Член 38

(1) Потрошувачот има право на приговор за доставените фактури од снабдувачот или операторот.

(2) Снабдувачот, односно операторот, е должен:

1) да основа препознатлива и функционална служба за постапување по приговорите, а потрошувачот да биде запознаен со имињата на службените лица со кои контактирал во постапката по приговорот,

2) да ја објави постапката по приговорот на начин достапен за потрошувачите и

3) да му обезбеди на потрошувачот помош за составување на приговорот, вклучително и потребните информации и податоци.

(3) Ќе се смета дека приговорот е уредно доставен, ако е доставен:

1) во архивата на снабдувачот, односно операторот,

2) по препорачана или курирска пошта со јасна идентификација на моментот на приемот на приговорот,

3) преку телефакс или електронска пошта на адреса за електронска пошта за приговори од потрошувачите, или

4) преку телефон, при што:

- службата за постапување по приговорот треба да обезбеди снимање на разговорот и за тоа да го извести потрошувачот,

- службеното лице на кое му се обратил потрошувачот е должно да ги запише наводите изнесени од потрошувачот на кои се заснова приговорот и истите да му ги прочита на потрошувачот и да побара согласност за содржината на приговорот и

- ќе се смета дека приговорот е доставен кога потрошувачот дал согласност на содржината запишана од страна на службеното лице.

(4) По правило, доколку поинаку не е определно со договорот за снабдување, ќе се смета дека приговорот е навремен доколку е пристигнат најдоцна до истекот на рокот за плаќање на фактурата.

(5) Приговорот особено треба да содржи:

- 1) податоци за потрошувачот,
- 2) референтен број на фактурата,
- 3) податоци за мерното место и
- 4) предмет на приговорот.

(6) Приговорот на пресметката може да се однесува на целата пресметка или на дел од пресметката содржан во фактурата.

(7) Доколку приговорот се однесува на дел од пресметката потрошувачот е должен во рокот за плаќање на фактурата да го плати неоспорениот дел.

Постапување по приговорот

Член 39

(1) Ако при разгледувањето на приговорот се утврди дека причина за оспорување на фактурата е погрешно изготвена пресметка, ќе се изготви нова пресметка и ќе му се достави на потрошувачот со определување на примерен рок за плаќање.

(2) Ако при разгледувањето на приговорот се утврди дека причина за оспорување на фактурата е потрошената електрична енергија, снабдувачот ќе го повика операторот да се произнесе по наводите во приговорот во рок не подолг од три работни дена.

(3) Снабдувачот е должен најдоцна во рок не подолг од три работни дена по приемот на одговорот од операторот, да му го достави на потрошувачот и да го извести за начинот на остварување на неговите права.

V. ОБЕШТЕТУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧОТ ВО СЛУЧАЈ НА ПРЕКИН НА ИСПОРАКАТА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 40

(1) Операторот е должен за планираните прекини да ги извести потрошувачите и снабдувачите преку јавните гласила, дневниот печат и својата веб страница, на јасен и недвосмислен начин, наведувајќи ја прецизно областа која ќе биде зафатена со прекилот.

(2) Доколку во делот од мрежата кој е опфатен со планираниот прекин има потрошувачи на кои, според овие Правила, не смее да им се прекине електричната енергија, или потрошувачи на кои електричната енергија им е неопходна за непречено одвивање на нивниот производствен процес, операторот е должен да ги извести потрошувачите за планираниот прекин на барем еден од следните начини: во пишана форма, преку електронска пошта, телефон или телефакс.

Член 41

(1) Во случај на ненајавен прекин во испораката на електрична енергија или во случај кога најавениот прекин ќе трае подолго отколку најавата, потрошувачот има право од операторот на системот на кој е приклучен да побара надоместок според условите пропишани во овие Правила и при појава на неоснован прекин.

(2) Потрошувачот има право да го овласти својот снабдувач да го застапува во постапката за обештетување.

Член 42

(1) Операторот нема обврска за плаќање на надоместокот за штета или испуштена корист ако се утврди дека штетите настанале поради:

1) прекин предизвикан од повратно влијаније на уредите на потрошувачот врз соодветниот систем, или

2) дејствија на трети лица кои не се ангажирани од операторот, или

3) настани и состојби утврдени во членот 16 став (2), или настани и состојби утврдени во договорот за користење на мрежата, односно општите правила за користење на мрежата уредени во соодветните мрежни правила, а кои преставуваат основа за ослободување на операторот од одговорноста за штета, или

4) планиран прекин, а за тоа снабдувачот, односно потрошувачот:

- биле известени од страна на операторот на соодветниот систем на начин утврден со овие Правила, или

- биле известени за промената на терминот во кој ќе има прекин на начин утврден со овие Правила, или

- терминот за планираниот прекин бил претходно усогласен со потрошувачите на кои, според овие Правила, не смее да им се прекине електричната енергија, или потрошувачите на кои електричната енергија им е неопходна за непречено одвивање на нивниот производствен процес.

Член 43

(1) Пријавата за настаната штета потрошувачот ја доставува до операторот, при што за доставувањето соодветно се применуваат одредбите од членот 38.

(2) Потрошувачот има право на надоместок за штета само ако прекилот е континуиран и неговото времетраење е:

1) за најмалку 12 часа подолго од времето предвидено за отстранување на причината за прекилот, утврдено во согласност со листата од ставот 5 или

2) за најмалку 12 часа подолго од времето на планираниот прекин за кој потрошувачите се уредно известени според условите наведени во членот 42 став (1) точка 4) или

3) подолго од 2 часа во случаите на планирани прекини за кои потрошувачите не биле уредно известени според условите наведени во членот 42 став (1) точка 4).

(3) Потрошувачот нема право на надоместок за штета во случаите наведени во членот 42 став (1).

(4) Во пријавата за настаната штета потрошувачот ќе му предложи на операторот штетата да се надомести во стандардна процедура, според одредбите од членот 44 или договорна процедура, според одредбите од членот 45.

(5) Операторот на соодветниот систем е должен да состави листа на потребното време за отстранување на прекините од ставот (2) точка 1) од овој член.

(6) Операторот е должен листата од ставот (5) од овој член да ја ажурира и да ја доставува до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 31 јануари во секоја календарска година.

Член 44

(1) Стандардниот надоместокот на штета се определува како процент од вкупниот надоместок за користење на соодветниот систем што го платил потрошувачот во претходните 12 месеци на следниот начин:

1) 5% за првите 6 часа после времетраењето утврдено во членот 43 став (2),

2) 10% за секои следни започнати 24 часа.

(2) Вкупниот надоместок надоместок на штета не смее да надмине 50% од годишниот надоместок.

(3) Вкупниот надоместок на штета ќе се намали за 50% ако потрошувачот има најмалку три неплатени доспеани фактури за користење на соодветниот систем.

(4) Доколку операторот го прифати барањето на потрошувачот за исплата на надоместок на штета според одредбите од овој член, операторот и потрошувачот потпишуваат договор во кој се уредува начинот и рокот во кој операторот ќе ја исплати штетата.

(5) Доколу потрошувачот и операторот не се договорат, потрошувачот има право да побара утврдување на штета според договорната процедура од членот 45 или своето право може да го оствари преку надлежен суд.

Член 45

(1) Доколку потрошувачот одлучи да не побара стандарден надоместок на штета ќе достави предлог до операторот за висината на штетата со соодветно образложение, и соодветна документација, како и за начинот за надоместување на истата.

(2) Доколку операторот се согласи со барањето од ставот (1), операторот и потрошувачот потпишуваат договор во кој се уредуваат обврските на двете страни за висината на штетата и начинот на исплата.

(3) Доколу потрошувачот и операторот не успеат да се договорат за штетата од ставот (1) и начинот на надоместок, потрошувачот може своето право да го оствари преку надлежен суд.

VI. ПОТРОШУВАЧИ НА КОИ НЕ МОЖЕ ДА ИМ СЕ ПРЕКИНЕ ИСПОРАКАТА И НАЧИНОТ НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА НАМИРУВАЊЕ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПОТРОШЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 46

(1) Испораката на електрична енергија не смее да се прекине поради доцнење на плаќањето на фактурите, во рок утврден со договорот за снабдување, на потрошувачите кои имаат објекти и инсталации во кои со прекиноот би се довеле во опасност животот и здравјето на луѓето, сигурноста на објектите и постројките, како и објектите кои се од посебна важност за одвивање на нормалниот живот на граѓаните, како што се:

1) болници, клиники, специјални здравствени установи (станици за итна помош и друга итна интервенција, стационари, заводи за трансфузија на крв – земање и преработка на крв, центри за дијализа, здравствени домови),

2) објекти за водоснабдување на население и пречистителни станици,

3) објектите и средствата во јавниот сообраќај (аеродроми, железнички и автобуски станици и станици за сигнализација во јавниот сообраќај),

4) хидрометеоролошки и сеизмолошки станици и

5) детски градинки.

(2) Со договорот за снабдување на потрошувачите чии објекти се наведени во ставот (1) се утврдуваат инструментите и начинот на доставување гаранција за обезбедување на плаќањето за преземената електрична енергија во тие објекти (задолжница, нотарски заверена меница со клаузула за извршност, банкарска гаранција и други инструменти на плаќање прифатени од снабдувачот, односно од операторот на соодветниот систем) во износ од просечната месечна потрошувачка на електрична енергија во претходната година, за два месеци однапред.

(3) Снабдувачот може да побара од операторот на соодветниот систем да ја прекине испораката на електрична енергија за потребите на објектите од ставот (1) поради неплаќање на сметките, односно фактурите, за тие објекти, доколку потрошувачот во рок не подолг од 45 дена од денот на настанување на обврската за плаќање на фактурата не обезбеди една од гаранциите определни во ставот (2).

VII. КВАЛИТЕТ НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ НА СНАБДУВАЊЕТО

Квалитет на испорачаната електрична енергија

Член 47

(1) Под квалитетна испорака на електрична енергија се подразбира исполнување на стандарди и критериуми кои се однесуваат на:

- 1) квалитет на напонот на напојување,
- 2) континуитет во испораката на електрична енергија и
- 3) квалитет на услугите што ги нуди снабдувачот (комерцијални услуги).

(2) Во случај на виша сила или влијание на трети страни операторот на соодветниот систем има право да ја намали, ограничи или прекине испораката на електричната енергија за времетраењето на вишата сила и за време на санирањето на последиците од вишата сила.

Квалитет на напон

Член 48

(1) Електричната енергија што потрошувачот ја презема од соодветниот систем треба да го исполнува квалитетот на електрична енергија пропишан со мрежните правила објавени од страна на операторот на соодветниот систем.

(2) Ако квалитетот на напонот по напонско ниво што го обезбедува операторот на соодветниот систем во точките на напојување не е во согласност со пропишаниот во соодветните мрежни правила, снабдувачот е должен, по претходно известување од потрошувач или по сопствена иницијатива, да го извести за тоа операторот и да побара од него веднаш да обезбеди пропишан квалитет на напонот.

(3) Ако отстапувањето од пропишаниот квалитет на напонот настанало поради:

1) причини за кои е одговорен операторот на соодветниот систем, должен е без одлагање да ги преземе сите мерки за враќање на пропишаниот квалитет на напонот согласно соодветните мрежни правила и да го извести снабдувачот за рокот во кој ќе биде повратен квалитетот, или

2) виша сила или влијание на трети страни, операторот на соодветниот систем е должен за тоа веднаш да го извести снабдувачот и да ги преземе сите мерки за намалување на штетните последици за потрошувачите.

(4) За случаите од ставот (3) снабдувачот е должен да ги извести потрошувачите на начин утврден со договорот за снабдување.

(5) Кога поради случај од став (3) точка 1) настанала штета кај уред на потрошувачот соодветно се применуваат одредбите од членот 43.

(6) Потрошувачот приклучен на електродистрибутивна мрежа може и без посредување на снабдувачот да побара да се изврши контрола на квалитетот на електричната енергија согласно Правилникот за начинот на вршење на контрола на квалитетот на електричната енергија во електродистрибутивниот систем.

Квалитет на услугите што ги нуди снабдувачот

Член 49

(1) Квалитетот на комерцијалните услуги што ги обезбедува снабдувачот се оценува според следниве индикатори:

1) навременост во испраќање на сметките, односно фактурите до потрошувачот согласно овие Правила и договорот за снабдување,

2) број на преземени постапки по барања и приговори од потрошувачите во однос на сметките, односно фактурите за електрична енергија, како и по основ на квалитетот на испорачаната електрична енергија,

3) број на постапки за заштита на потрошувачот при неоснован прекин на испораката на електрична енергија од страна на операторот на соодветниот систем,

4) број на информации наменети и доставени до потрошувачите поврзани со состојбите со квалитетот и континуитетот во испораката на електричната енергија во текот на еден пресметковен период и

5) број на постапки по барање од потрошувач преземени во рок подолг од 24 часа од приемот на барањето.

(2) Снабдувачот е должен да води евиденција и да формира база на податоци за индикаторите на квалитет на комерцијалните услуги, да врши анализа на квалитетот на услугите и резултатите од истата да ги објави на својата веб страница.

Член 50

(1) Заради обезбедување на пропишаниот квалитет и континуитетот во испораката на електричната енергија снабдувачот и операторот на соодветниот систем се должни да комуницираат и разменуваат податоци и информации со цел прекините во испораката на електричната енергија да не предизвикаат штета, или да предизвикаат што е можно помала штета за потрошувачите.

(2) Снабдувачот и операторот на соодветниот систем се должни да потпишат протокол за комуникација и размена на податоци и информации кои што се однесуваат на датумот и часот на планираниот прекин, како и неговото времетраење и подрачјето кое што ќе биде опфатено со прекилот.

(3) Операторот на соодветниот систем ќе се обиде да го усогласи планот за планираните прекини во испораката на електричната енергија и да обезбеди координација со снабдувачите со цел прекилот да биде извршен во дел од денот кога е тоа најповолно за најголемиот дел од потрошувачите, односно со прекилот да бидат опфатени што е можно помал број на потрошувачи.

(4) ОЕПС, односно ОДС, се должни за прекините што не се предвидени во планот за планираните прекини и кои не се усогласени со снабдувачот, да го известат снабдувачот најмалку 24 часа пред почетокот на планираниот прекин, да ја објават информацијата за прекилот на својата веб страница и да му овозможат на снабдувачот истата информација да ја објави на неговата веб страница.

(5) Во случај на непланиран прекин во испораката на електричната енергија подолг од осум часа, операторот на соодветниот систем е должен да го известат снабдувачот, во рок не подолг од 24 часа по настанувањето на непланираниот прекин, за датумот и времето на настанувањето и времетраењето на прекилот, причината за прекилот и подрачјето опфатено со прекилот.

(6) Во случај на виша сила, операторот на соодветниот систем е должен да го известат снабдувачот за прекините во испораката на електричната енергија, опфатеното подрачјето, проценетото времетраење на прекините, како и за други факти за кои што снабдувачот треба да ги известат потрошувачите.

VIII. КОМУНИКАЦИЈА НА СНАБДУВАЧОТ СО ПОТРОШУВАЧИТЕ

Член 51

(1) Снабдувачот е должен да им обезбеди стручна и техничка поддршка и бесплатни совети на потрошувачите за остварување на нивните права за постигнување на пропишаниот и договорениот квалитет на снабдување со електрична енергија, состојбите со нивните обврски по договорот, како и за остварување на нивните права пропишани со Законот за енергетика и мрежните правила за пренос, односно дистрибуција на електрична енергија и договорот за приклучување на мрежата.

(2) Поддршката од ставот (1) снабдувачот може да ја обезбеди преку служба за поддршка на потрошувачите која што може да биде организациона единица на снабдувачот или друго правно или физичко лице ангажирано од снабдувачот.

(3) Обезбедувањето на поддршката од ставот (1) со ангажирање на друго правно или физичко лице, не го ослободува снабдувачот од одговорноста за квалитетно и навремено обезбедување на поддршката на потрошувачите.

(4) Снабдувачот е должен да овозможи физичка и телекомуникациска пристапност до службата за поддршка, особено за потрошувачите од категоријата домаќинства и мали потрошувачи.

(5) Снабдувачот е должен да обезбеди службата за поддршка да постапи веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа по приемот на барањето од потрошувачот, без оглед дали е доставено во просториите на службата или преку телекомуникациски средства, а доколку се работи за посложени барања чие што разрешување зависи од операторот на соодветниот систем или од други субјекти, должен е, по претходна консултација со операторот, да го извести потрошувачот за рокот во кој барањето ќе биде разрешено.

(6) Снабдувачот е должен веднаш по приемот на одговорот од страна на операторот на соодветниот систем во врска со барањето од ставот (3) да го извести потрошувачот и да му понуди стручна помош за разрешување на проблемот.

(7) Снабдувачот може да обезбеди сите комуникации со потрошувачите преку службата, пунктовите, повикувачкиот центар, електронската пошта, како и веб страницата да се одвиваат и на службените јазици на подрачјето на единицата на локалната самоуправа каде што е живеалиштето, односно седиштето на потрошувачот.

Член 52

(1) Заради обезбедување на барањето за физичка пристапност до службата за поддршка, снабдувачот е должен да организира подрачни пунктови на службата од членот 51, при што еден пункт треба да обезбеди опслужување на најмногу 30 000 мали потрошувачи и домаќинства, а одалеченоста на пунктот од седиштето, односно живеалиштето на потрошувачот да не биде поголемо од 20 километри.

(2) Пунктовите од став (1) треба да бидат достапни за потрошувачите со посебни потреби и да бидат во близина на линиите за јавен градски и приградски превоз.

(3) Со договорот за снабдување може да се уреди дека потрошувачот има право да се откаже од погодностите што произлегуваат од ставовите (1) и (2).

Телекомуникациска пристапност на службата за заштита и поддршка на потрошувачите

Член 53

(1) Заради обезбедување на барањето за телекомуникациска пристапност од членот 51, снабдувачот е должен во секое време да обезбеди функционален единствен повикувачки центар кој што треба да обезбеди непречено опслужување на сите потрошувачи, како и адреса за електронска пошта преку која потрошувачите ќе можат непречено да комуницираат со службата од членот 51 став (2).

(2) Снабдувачот е должен да создаде и одржува веб страница на која ќе бидат постојано објавени и обновувани сите информации во однос на цените и тарифите за електрична енергија, условите за снабдување, пропишаниот квалитет на електричната енергија, правата и обврските на снабдувачот, операторот на соодветниот систем и потрошувачите, како и сите известувања за планираните прекини во испораката на електрична енергија.

(3) Снабдувачот е должен по барање на потрошувачот да му обезбеди електронски пристап до состојбата на својата сметка, односно увид и проверка на своите платени и/или достасани неплатени обврски, како и податоци за потрошувачката на електрична енергија за последните пет години.

(4) Услугите наведени во ставовите (1), (2) и (3) се достапни за потрошувачите без надоместок.

IX. РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ МЕЃУ СНАБДУВАЧИТЕ И ОПЕРАТОРИТЕ НА СООДВЕТНИТЕ СИСТЕМИ

Разменување на оперативни информации

Член 54

(1) Снабдувачот е должен со операторот на соодветниот систем да разменува оперативни податоци и информации што се однесуваат на проценката на можните ризици од одредени настани и преземањето на соодветни интервенции за спречување на последиците од тие настани, како и за заедничките истраги за тие настани, резултатите од анализите на последиците од настаните и преземените интервенции врз соодветниот систем.

(2) Начинот и постапката за разменувањето на податоците од ставот (1) се уредува во согласност со соодветните мрежни правила.

Размена на информации за мерни податоци

Член 55

(1) Операторот на соодветниот систем е должен по барање на снабдувачот да му ги достави бараните податоци од базата на мерни податоци на начин и под услови утврдени во мрежните правила, особено во случај кога снабдувачот ги бара податоците поради:

1) приговор од потрошувачот на фактурата за потрошена електрична енергија кој се однесува на мерените податоци,

2) престанување на договорот за снабдување и

3) промена на сопственоста или давање под закуп на објектот каде што се испорачува електричната енергија.

(2) Снабдувачот е должен без надоместок да му ги достави на операторот отчитаните податоци од мерните уреди добиени од потрошувачот во согласност со членот 29.

Размена на податоци и информации помеѓу операторот и потрошувачот

Член 56

(1) Операторот е должен да го извести потрошувачот:

1) доколку ангажира поголема моќност од одобрената максимална едновремена моќност од страна на операторот;

2) за сите планирани прекини, во согласност со соодветните мрежни правила и овие Правила;

3) за зголемувањето на струја на куса врска во високонапонската и/или среднонапонската мрежа ако тие вредности се поголеми од оние за кои се димензионирани заштитните уреди и опрема на електроенергетските уреди на потрошувачот, при што потрошувачот е должен да го прилагоди нивото на заштита на своите заштитни уреди и опрема на зголемувањето на струја на куса врска;

4) за други случаи, согласно Законот за енергетика, соодветните мрежни правила и овие Правила.

(2) Потрошувачот е должен да го извести операторот:

1) доколку воочи оштетување на мерната опрема од мерните места, неправилно функционирање на мерната опрема, кражба на мерната опрема или на останатата опрема, отстранување или оштетување на пломбата и оштетување на мерните ормари;

2) доколку планира да ги промени карактеристиките и начинот на својата потрошувачка и на тој начин отстапува од одобрената максимална едновремена моќност и/или други обврски кои му се утврдени од страна на операторот;

3) за други случаи, согласно Законот за енергетика, соодветните мрежни правила и овие Правила.

Размена на податоци и информации помеѓу оператор и снабдувач

Член 57

(1) Снабдувачите и операторот се должни да потпишат Протокол за комуникација и размена на податоци и информации.

(2) Формата и содржината на Протоколот од ставот (1) ја утврдува операторот во соработка со снабдувачите.

(3) Операторот ги доставува мерните податоци до снабдувачот во форма и на начин утврден од страна на операторот во Протокол за комуникација и размена на податоци и информации.

Х. ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Услови за исклучување на потрошувач

Член 58

(1) Потрошувачот може да биде исклучен од преносната, односно дистрибутивната мрежа во случаи определени со Законот за енергетика, соодветните мрежни правила и овие Правила, како и во други случаи утврдени со закон или определени со договорот за снабдување или договорот за приклучување на соодветната мрежа и тоа по барање на операторот на соодветниот систем, снабдувачот или потрошувачот.

Исклучување по барање на операторот на соодветниот систем

Член 59

(1) Операторот на соодветниот систем има право да го исклучи потрошувачот во согласност со соодветните мрежни правила и за тоа е должен да го извести снабдувачот.

(2) Операторот на соодветниот систем е должен најдоцна три работни дена пред исклучувањето да го извести снабдувачот за намерата да го исклучи потрошувачот.

(3) Снабдувачот има право да побара од операторот да го одложи исклучувањето, доколку оцени дека има можност состојбите поради кои треба да настане исклучувањето да се доведат во согласност со закон и други прописи, без притоа да се причини штета на соодветниот систем или на трети лица и во договор со потрошувачот да предложат рок во кој ќе се отстранат причините за исклучувањето.

(4) Отстранувањето на причините за исклучувањето во договорениот рок од ставот (3) не го ослободува потрошувачот од плаќањето на обврските или штетите кон операторот или кон трети лица.

Исклучување по барање на снабдувач

Член 60

(1) Снабдувачот има право да побара од операторот на соодветниот систем, во рок определен со општите услови и пристап за користење на мрежата или определен во соодветните мрежни правила да ја прекине испораката на електрична енергија на определен потрошувач кога:

1) потрошувачот не ја платил доставената фактура во рок и на начин определен во договорот за снабдување,

2) постојниот договор за снабдување не е продолжен, или не е склучен нов договор со постојниот или со друг снабдувач,

3) договорот за снабдување престанал да важи и

4) договорот за снабдување престанал кога се исполнети условите за раскинување на договорот по барање на снабдувачот или потрошувачот, пропишани со овие Правила или определени со договорот.

(2) Снабдувачот нема право да побара исклучување на потрошувач:

1) ако потрошувачот отпочнал постапка за промена на снабдувач во согласност со овие Правила и

2) пред да ги спроведе сите мерки за заштита на потрошувачи предвидени со закон и со овие Правила.

(3) Во случај кога причината за прекин на испораката на електрична енергија на потрошувачот престанала да важи, снабдувачот ќе побара операторот на соодветниот систем во рок од три дена повторно да го приклучи на мрежата, а снабдувачот, во име на потрошувачот, е должен да ги плати трошоците за повторно приклучување. Потрошувачот е должен да ги надомести трошоците за повторното приклучување на снабдувачот.

(4) Операторот на соодветниот систем е должен да го извести снабдувачот за реализираните исклучувања на потрошувачите од мрежата во рок не покос од три работни дена пред истекот на секој календарски месец.

(5) Одредбите од ставот (1) не се однесуваат на потрошувачите кои што се директно приклучени на преносната мрежа.

XI. ИЗВЕШТАИ ДО РЕГУЛАТОРНАТА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Податоци што се доставуваат во извештаите во текот на годината

Член 61

(1) Снабдувачот е должен да доставува во определени временски интервали до Регулаторната комисија за енергетика податоци утврдени во други прописи како и во лиценцата за вршење на енергетската дејност.

(2) Снабдувачот е должен најмалку десет години да ги чува сите податоци за оценка на параметрите за комерцијалниот квалитет на неговите услуги, а особено целата документација поврзана со поплаките на потрошувачите.

Податоци што се доставуваат во годишниот извештај

Член 62

(1) Снабдувачот е должен во годишниот извештај до Регулаторната комисија за енергетика да ги достави сите податоци за комерцијалниот квалитет на неговите услуги за претходната година, а особено за бројот на оправдани и неоправдани приговори од потрошувачите во врска со неостварувањето на гарантираните стандарди на услугите наведени во лиценцата за вршење на енергетската дејност, како и причините за неостварувањето, а особено за случаите од членот 16 и непостапување на операторот на соодветниот систем.

XII. ИНФОРМИРАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Член 63

(1) Снабдувачот е должен да ги информира потрошувачите преку јавните гласила особено за:

- 1) промотивни известувања за мерки за енергетска ефикасност и заштеда на енергија и
- 2) промотивни известувања за влијанијата врз животната средина на користењето на електрична енергија добиена од обновливи извори.

XIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 64

(1) Операторите на системите најдоцна во рок од 3 месеци од влегувањето во сила на овие Правила, ќе ги достават до Регулаторната комисија за енергетика:

- 1) Општите услови за пристап и користење на соодветните мрежи од членот 18 од овие Правила,
- 2) листата на времетраење на прекините од членот 43 став (5).

Член 65

(1) Со денот на влегување во сила на овие Правила престануваат да важат Правилата за снабдување со електрична енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 144/12, 91/13 и 103/14).

Член 66

(1) Овие Правила влегуваат во сила со денот на донесувањето, а ќе се објават во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01 – 1958/1
30 октомври 2015 година
Скопје

Претседател
Димитар Петров, с.р.